

СЕСИИ И СРЕЩИ В ПРАКТИКАТА НА ДВЕ ВОДЕЩИ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ

Росица Георгиева*, Николай Бавро

Разглеждат се понятията „сетинг“, „сесия“, „инкаунтер“, и други чуждици, утвърдили се в българската психотерапевтична лексика. Съпоставят се специфичните условия и методи на работа в две от водещите терапевтични парадигми – психоаналитичната и екзистенциално-хуманистичната, по-конкретно представена от личностно-центрирания подход на Карл Роджърс. Обсъждат се различия в организирането, провеждането и същността на психотерапевтичната практика и проблеми, свързани със смесването на понятия и техники от несъвместими парадигми.

Езикът на психологията и психотерапията е специфичен, тъй като не може да бъде ограничен в рамките на строго научната терминология, а в познатите думи често се влага допълнителен подтекст, известен само на кръг от специалисти в дадена област. За това ще обясним още в началото на тази статия, че в нея ще използваме израза „терапевтично срещане“ за разкриване на екзистенциалната същност и процесуалната страна на срещата, така както тя е разбирана в личностно-центрирания подход на Карл Роджърс и е определяна с познатата на българските психолози дума „инкаунтър“ (encounter), а наред с емблематичните за психоаналитичната литература термини „трансфер и контратрансфер“ ще употребяваме и българския им еквивалент „пренос и контрапренос“.

Темата за използването на чуждиците в българския език е много дискутирана. Обсъждането и тук не е продиктувано от грижа за чистотата на езика, а от проблемите, които възникват в професионалната комуникация. Изключваме случаите, когато подобна употреба е следст-

* Н.с. I ст. д-р Росица Георгиева — Институт по психология при Българската академия на науките.

Адрес за контакти: rositu2002@yahoo.co.uk

вие от езикова небрежност или професионален снобизъм. Някои от чуждиците се приемат като отдавна утвърдени в научната психологична лексика, други се налагат заради тяхната многозначност и непреводимост. Такъв е примерът с понятието емпатия, който подробно разглеждаме в друга наша публикация. Там коментираме как смисълът на термина се променя от парадигмалния контекст, в който попада. В случая ставаше дума не само за теоретичната, но и за приложната схема на два алтернативни подхода в психологията и психотерапията — психодинамичния и екзистенциално-хуманистичния и по-конкретно за концепциите на Хайнц Кохут и Карл Роджърс. (Георгиева, Р. 2005)

За целите на настоящия анализ отново ще използваме сравнението между тези две водещи парадигми, като този път ще коментираме явления и проблеми, свързани с различията в организирането, провеждането и същността на психотерапевтичната практика.

ПРЕЛЮДИЯТА КЪМ ПСИХО- ТЕРАПЕВТИЧНОТО ДЕЙСТВИЕ

Относно мястото на терапевтичната среща и „терапевтичният сетинг“

Понятието, което искаме да обсъдим в началото, е все по-често използваното определение — терапевтичен сетинг. Английската дума *setting* се превежда в няколко значения. Най-общото е: среда, обстановка, условия, което е конкретизирано за областта на театъра като: мизансцена, декори, костюми; за музиката като аранжировање и композиция; за бижутерията като обков на скъпоценен камък. В преносен смисъл всички те биха могли да се отнесат към психотерапията, но такъв конкретен контекст в нито един от общите речници не открихме. В речниците по психология и психотерапия терминът също не се среща, макар постоянно да се използва в професионалната литература. Като пример ще посочим, че с него започват почти всички четива за начални умения в психологичното консултиране. Там той най-често се среща във връзка с аранжирането на психотерапевтичния кабинет.

Ето защо ще започнем разглеждането на пространствените измерения на терапевтичното действие от неговата външна декорация. Психологичната, родоначалникът на психотерапията, е създател на традициите и в това направление. Тя е известна с особеното внимание към детайлите на обстановката, в която протича терапевтичният процес. Класическият модел на психоаналитичния кабинет става популярен благодарение на често публикуваните снимки от музея на Фройд във Виена. Тази музейна атмосфера не е чужда и днес на някои от съвременните психоаналитични кабинети. Техните стени обикновено са украсени с портрета на Фройд, фотографии от конгреси и конференции, задължителния „иконостас“ от дипломи и сертификати, художествени уникати.